

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ
ТОРГІВЛІ”

(для спеціалістів, магістрів)

МАУП

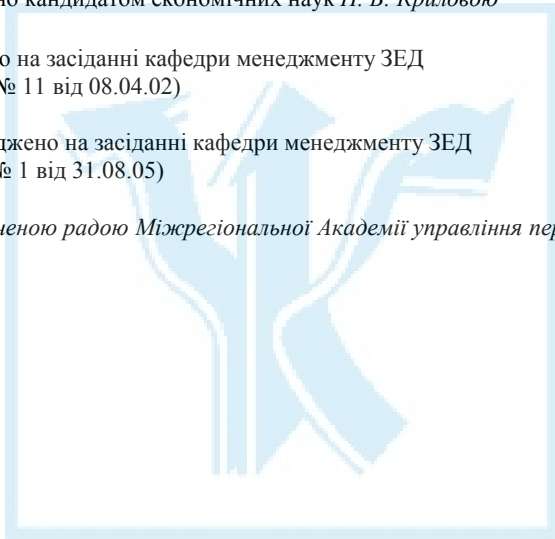
Київ 2005

Підготовлено кандидатом економічних наук *Н. В. Криловою*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту ЗЕД
(Протокол № 11 від 08.04.02)

Перезатверджено на засіданні кафедри менеджменту ЗЕД
(протокол № 1 від 31.08.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Крилова Н. В. Навчальна програма дисципліни “Менеджмент міжнародної торгівлі” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2005. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Менеджмент міжнародної торгівлі”, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний період світового економічного розвитку характеризується дедалі більшим залученням країн, у тому числі України, у міжнародні взаємозв'язки, які посідають істотне місце в житті будь-якої держави, суспільства, окремого господарського суб'єкта.

Розвиток різноманітних міжнародних відносин між державами, їх угрупованнями, міжнародними організаціями, зокрема в міжнародній торгівлі, потребує їх детального вивчення з метою здійснення максимально ефективного процесу інтеграції до глобальної економічної системи.

Мета курсу — розширити світогляд студентів, поглибити їх знання, здобути під час вивчення дисциплін “Міжнародна торгівля”, “Міжнародна економіка”, “Міжнародні економічні відносини”.

Завдання курсу — дати студентам знання, які допоможуть їм:

- адекватно оцінювати та аналізувати процеси, що відбуваються у сфері міжнародної торгівлі;
- виявляти тенденції, характерні для галузевої та регіональної міжнародної торгівлі;
- враховувати поточні та перспективні напрями розвитку міжнародної торгівлі в їх професійній діяльності.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ”

№ п/п	Назва теми
1	Вступ до курсу “Менеджмент міжнародної торгівлі”
2	Міжнародна конкуренція та її вплив на розвиток міжнародної торгівлі
3	Організація міжнародної торгівлі і розвиток світових ринків сировинних товарів
4	Особливості організації міжнародної торгівлі готовою продукцією
5	Реалізація міжнародного співробітництва між корпораціями
6	Сучасні особливості організації міжнародної торгівлі послугами
7	Ризики, які супроводжують реалізацію міжнародної торгівлі, страхування та фінансування експорту
8	Проведення і реалізація зовнішньоторговельної операції
9	Діяльність міжнародних організацій та угоди, що регулюють міжнародну торгівлю
10	Основні види регламентації міжнародної торгівлі
11	Антидемпінгове регулювання та конкурентні переваги: ви- граш і втрати у міжнародній торгівлі
12	Регулювання міжнародної торгівлі в Україні
13	Сучасні форми фінансування експорту та їх вплив на розвиток міжнародної торгівлі
14	Роль політичних і культурних чинників у міжнародних еко- номічних відносинах

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ”

Тема 1. Вступ до курсу “Менеджмент міжнародної торгівлі”

Глобальна економіка, місце в ній зовнішньоторговельних відносин. Зовнішня торгівля України: загальна характеристика, емпіричний аналіз.

Суб'єкти зовнішньоторговельної діяльності. Профіль діяльності суб'єктів. Характер зовнішньоторговельних операцій, організаційно-правові форми учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Організація роботи зовнішньоторговельної фірми (ЗТФ). Види торгово-посередницьких фірм. Організаційні принципи будови ЗТФ. Функціональні підрозділи ЗТФ.

Література [14; 28]

Тема 2. Міжнародна конкуренція та її вплив на розвиток міжнародної торгівлі

Природа і динаміка міжнародної конкуренції. Причини та форми інтернаціоналізації міжнародної конкуренції. Напрями, динаміка і розміри глобалізації міжнародної конкуренції. Джерела міжнародної конкурентоспроможності.

Література [15; 19; 22]

Тема 3. Організація міжнародної торгівлі і розвиток світових ринків сировинних товарів

Товарна структура світового ринку. Процес встановлення світових цін. Організація торгів на міжнародних товарних біржах. Процес проведення міжнародних аукціонів і здійснення оптових закупівель. Торгівля промисловими товарами.

Література [5; 6; 26]

Тема 4. Особливості організації міжнародної торгівлі готовою продукцією

Особливості сучасної торгівлі готовою продукцією та обладнанням. Організація торгівлі продукцією в розібраному вигляді, прогресивне

складання. Особливості міжнародних орендних угод. Процес організації та здійснення міжнародних торгів. Особливості здійснення міжнародної зустрічної торгівлі. Процес проведення й особливості міжнародних виставок та ярмарків.

Література [5; 7; 8]

Тема 5. Реалізація міжнародного співробітництва між корпораціями

Зміст коопераційних угод між корпораціями. Моделі внутрішньофірмових угод співробітництва. Причини та напрями розвитку внутрішньофірмових угод про кооперацію. Динаміка та роль внутрішньофірмової торгівлі.

Література [15; 27]

Тема 6. Сучасні особливості організації міжнародної торгівлі послугами

Міжнародний ринок послуг та умови його формування. Франчайзинг. Інжиніринг. Комплексний інжиніринг. Фінансовий лізинг. Інформаційні послуги. Страхування. Транспортні послуги. Професійні послуги. Будівництво. Туризм.

Література [20; 25]

Тема 7. Ризики, які супроводжують реалізацію міжнародної торгівлі, страхування та фінансування експорту

Основні види ризиків, пов'язаних з експортом. Основні методи уникнення ризику неплатежів. Міжнародні аспекти публічного страхування кредитів (Бернська спільнота, ОЕСР, СЕС).

Фінансування експорту у середньостроковому та довгостроковому періоді.

Напрями розвитку фінансування експорту в 90-х роках. Експортний лізинг, проектне фінансування, спільне фінансування.

Література [9; 20; 26]

Тема 8. Проведення і реалізація зовнішньоторговельної операції

Організація зовнішньоторговельної операції. Типова угода купівлі-продажу та її оформлення. Контракт купівлі-продажу, його зміст, підготовка та виконання.

Базисні умови контракту.

Література [7; 13; 20; 28]

Тема 9. Діяльність міжнародних організацій та угоди, що регулюють міжнародну торгівлю

Діяльність та розвиток Світової організації торгівлі (СОТ). Регіональні угоди регулювання міжнародної торгівлі. НАФТА, ЄС, ЦЕ-ФТА. Вплив Організації економічного співробітництва та розвитку. Гельсінська угода.

Література [7; 9; 11; 13]

Тема 10. Основні види регламентації міжнародної торгівлі

Вплив митно-тарифного регулювання на реалізацію міжнародних угод. Адміністративне регулювання. Приписи митних органів. Заходи сприяння експортерам. Система валютного регулювання.

Література [20; 28]

Тема 11. Антидемпінгове регулювання та конкурентні переваги: вигоди і втрати у міжнародній торгівлі

Система антидемпінгового регулювання: зміст і форми. Структурні розбіжності: вертикальна інтеграція компаній і демпінг. Основні теорії міжнародної торгівлі і демпінг: основа для демпінгу при економії масштабу.

Література [2; 8; 15]

Тема 12. Регулювання міжнародної торгівлі в Україні

Методи нетарифних обмежень. Ліцензування. Квотування. Контингентування. Митні формальності.

Митно-тарифне та податкове регулювання. Засоби валютного контролю і стимулювання промислового експорту.

Література [1; 2; 24]

Тема 13. Сучасні форми фінансування експорту та їх вплив на розвиток міжнародної торгівлі

Визначення фінансування експорту. Види фінансування, змішані кредити. Напрями фінансування експорту. Теорії фінансування експорту. ГАТТ/СОТ. ЄЕС. Угоди країн ОЕСР.

Література [9; 15; 23]

Тема 14. Роль політичних і культурних чинників у міжнародних економічних відносинах

Економічні санкції: позитивні і негативні. Політичні переваги у торгівлі. Культурні торговельні перешкоди та їх вплив на конкурентні переваги.

Література [15; 24; 25]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Що таке міжнародна конкуренція?
2. Назвіть основні тенденції розвитку міжнародної конкуренції та їх зв'язок з розвитком міжнародної торгівлі.
3. Основні рушійні сили інтернаціоналізації міжнародної конкуренції.
4. Назвіть основні форми інтернаціоналізації економічної діяльності.
5. Можливості управління стратегією ринків збуту продукції на іноземних ринках.
6. Основні форми торгівлі сировинною продукцією.
7. Можливості міжнародних товарних угод у процесі здійснення торгів сировинними товарами.
8. Можливості використання міжнародних товарних бірж при організації міжнародної торгівлі сировинною продукцією.
9. Можливості та роль угод з хеджування і процесу хеджування при організації торгівлі сировинною продукцією.
10. Сутність і особливості організації проведення міжнародних аукціонів.
11. Особливості організації міжнародної торгівлі готовою продукцією.
12. Особливості проведення міжнародних лізингових та орендних угод.
13. Характерні ознаки організації здійснення міжнародних торгів.
14. Особливості здійснення операцій міжнародної зустрічної торгівлі.

15. Використання міжнародних торговельних виставок та ярмарків у процесі організації міжнародної торгівлі.
16. Особливості торгівлі результатами інтелектуальної діяльності та послугами.
17. Охарактеризуйте найпоширеніші типи зовнішньоторговельних угод.
18. Охарактеризуйте процес укладання типової міжнародної торговельної угоди.
19. Зміст контракту міжнародної купівлі-продажу.
20. Процес ціноутворення при здійсненні міжнародних торговельних операцій.
21. Значення базисних умов поставки при укладанні та реалізації міжнародної торговельної угоди.
22. Які форми міжнародних розрахунків вигідніші для експортерів продукції і чому?
23. Які форми міжнародних розрахунків вигідніші для імпортерів продукції і чому?
24. Особливості міжнародного комерційного кредитування при здійсненні міжнародних торговельних операцій.
25. Особливості міжнародного банківського кредитування при здійсненні міжнародних торговельних операцій.
26. Які основні види ризиків супроводжують міжнародні торговельні операції?
27. Які основні способи уникнення ризиків у міжнародній торгівлі? Відмінність операцій хеджування та страхування.
28. Які найпопулярніші види страхування на міжнародному ринку?
29. Особливості здійснення міжнародних лізингових операцій. Проблеми фінансування лізингових операцій.
30. Процес проведення міжнародної торговельної угоди. Характерні особливості кожного з чотирьох етапів процесу укладання угоди.
31. Вплив міжнародних регіональних угод на процес реалізації торговельних операцій.
32. Спільне і відмінне економічних об'єднань НАФТА та ЄС.
33. Основні види регламентації міжнародної торгівлі та їх роль при реалізації угоди.
34. Основні принципи діяльності СОТ та її вплив при здійсненні міжнародних торговельних операцій.
35. Особливості системи антидемпінгового регулювання: зміст і форми.

36. Можливості й особливості демпінгу для завоювання позицій на міжнародному ринку.
37. Можливості реалізації порівняльних переваг при здійсненні міжнародних торговельних операцій.
38. Розвиток теорії порівняльних переваг і зміна напрямів міжнародної торгівлі.
39. Зміст і роль конкурентних переваг у процесі розвитку міжнародної торгівлі.
40. Зміст і особливості фінансування експорту. Відмінність фінансування від субсидування експорту та їх зв'язок.
41. Особливості транспортного забезпечення здійснення міжнародних торговельних операцій.
42. Сутність та особливості реалізації міжнародних торговельних операцій предметами інтелектуальної власності.
43. Особливості здійснення платіжних операцій за допомогою акредитива.
44. Особливості міжнародного вексельного обігу.
45. Розвиток міжнародних пластикових карток і динаміка міжнародного туризму.
46. Міжнародні розрахункові системи.
47. Вплив митно-тарифного регулювання на розвиток міжнародної торгівлі.
48. Вплив нетарифних обмежень на динаміку міжнародної торгівлі.
49. Визначення ефективності міжнародних торговельних операцій.
50. Процес визначення конкурентоспроможності товару на міжнародному ринку.
51. Особливості визначення конкурентоспроможності компанії на сучасному етапі.
52. Вплив експортного кредитування на розвиток міжнародних торговельних операцій у країні.
53. Валютне застереження як метод хеджування валютних ризиків.
54. Основні методи хеджування ризиків, пов'язаних з міжнародною торгівлею.
55. Особливості транспортування товарів морським транспортом та його роль у розвитку міжнародної торгівлі.
56. Роль регіональних інтеграційних угод для інтенсифікації міжнародних товарних потоків.
57. Роль виконання угод “під ключ” як сучасного методу торгівлі інтелектуальною власністю.

58. Основні напрями та чинники розвитку торгівлі міжнародними туристичними послугами.
59. Базисні умови постачання та їх роль у гармонізації міжнародних торговельних правил.
60. Основні методи встановлення ціни при реалізації міжнародної торговельної угоди.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

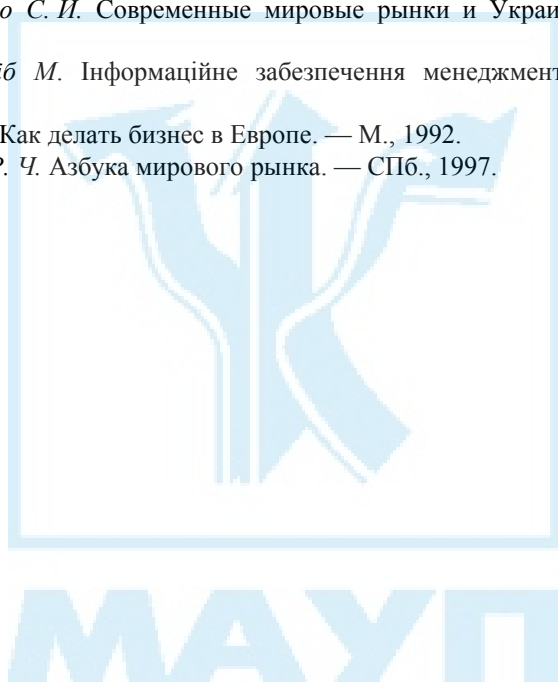
1. Основні тенденції розвитку міжнародної торгівлі.
2. Роль міжнародної торгівлі туристичними послугами у розвитку міжнародної торгівлі.
3. Види міжнародних комерційних операцій.
4. Зміст міжнародної торговельної операції.
5. Процес укладання міжнародної торговельної угоди.
6. Торгівля комплексним обладнанням.
7. Зміст і здійснення міжнародних лізингових операцій.
8. Міжнародна торгівля сировинними товарами: особливості організації.
9. Роль міжнародних виставок та ярмарків у розвитку міжнародної торгівлі.
10. Роль міжнародних організацій у розвитку міжнародної торгівлі.
11. Конвенція ООН про договори про міжнародну купівлю-продаж. Порівняння Віденської та Гаазької конвенцій.
12. Зміст, поняття та види експортно-імпортних операцій.
13. Роль УНІДРУА в розвитку міжнародної торгівлі.
14. Міжнародні комерційні терміни та їх роль в інтенсифікації міжнародних торговельних потоків.
15. Базисні умови постачання.
16. Процедура підготовки міжнародної торговельної угоди за умови прямих зв'язків між контрагентами.
17. Зовнішньоторговельна документація, яка оформлюється для виконання комерційної угоди.
18. Процес спрощення процедур міжнародної торгівлі та їх роль у розвитку сучасних напрямів міжнародної торгівлі.
19. Зміст, поняття та роль міжнародної зустрічної торгівлі.
20. Основні умови договорів з торговельними посередниками.
21. Міжнародна торгівля ліцензіями.
22. Міжнародна торгівля інжиніринговими послугами.
23. Особливості здійснення міжнародних операцій франчайзингу.

24. Особливості операцій з міжнародного факторингу. Конвенція УНІ-ДРУА з міжнародного факторингу.
25. Міжнародні розрахунки акредитивом.
26. Міжнародний обіг чеків і векселів.
27. Міжнародні розрахунки пластиковими картками.
28. Міжнародне виробниче кооперування як об'єктивна необхідність розвитку торговельно-економічних відносин.
29. Зміст і тенденції розвитку міжнародних виробничо-технічних зв'язків.
30. Роль ГАТТ/СОТ у розвитку міжнародної торгівлі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Академия рынка: маркетинг.* — М., 1993.
2. *Ассэль Г. Маркетинг: принципы и стратегия.* — М., 1994.
3. *Балабанов И. Т., Балабанов А. И. Внешнеэкономические связи.* — М., 2000.
4. *Бураківський І. Теорія міжнародної торгівлі.* — К.: Основи, 2000.
5. *Герчикова И. М. Международное коммерческое дело.* — М., 2001.
6. *Герчикова И. М. Международные экономические операции.* — М., 2000.
7. *Герчикова И. М. Международные экономические организации.* — М., 2000.
8. *Дениэлс Дж., Радеба Л. Международный бизнес.* — М., 1994.
9. *Договоры в коммерческой деятельности.* — М., 2000.
10. *Збірник контрактів та нормативних актів. Інкотермс.* — К., 2000.
11. *Матвеева О. Организация и технология внешнеторговых операций.* — М., 2000.
12. *Митрошенков А. Эффективные переговоры.* — М., 2000.
13. *Михайлин А. Управление внешнеэкономической деятельностью фирмы.* — М., 2000.
14. *Мозковий О. М. Стратегія виходу на зовнішній ринок.* — К.: Вид-во КНЕУ, 1995.
15. *Мозковий О. С. Товарна політика та планування товару в міжнародному маркетингу.* — К.: Вид-во КНЕУ, 1995.
16. *Назаренко В. Транспортное обеспечение ВЭД.* — М., 2000.
17. *Неговицин А. Внешняя торговля.* — М., 1999.
18. *Неруш Ю. Логістика.* — М., 2000.
19. *Новицкий В. Е. Внешнеэкономическая деятельность и международный маркетинг.* — К.: Либра, 1994.

20. *Покровская В.* Организация и регулирование внешнеэкономической деятельности. — М.: ЮНИТИ, 2000.
21. *Попов С.* Внешнеэкономическая деятельность фирмы. — М., 2000.
22. *Портер М.* Конкуренция. — К.: Вильямс, 2000.
23. *Портер М.* Международная конкуренция. — М., 1999.
24. *Рокоча В. В.* Міжнародна економіка. — К., 2000.
25. *Соколенко С. И.* Глобальные рынки XXI столетия. Перспективы Украины. — К., 1998.
26. *Соколенко С. И.* Современные мировые рынки и Украина. — К., 1995.
27. *Твердохліб М.* Інформаційне забезпечення менеджменту. — К., 2000.
28. *Хойер Е.* Как делать бизнес в Европе. — М., 1992.
29. *Эттинг Р. Ч.* Азбука мирового рынка. — СПб., 1997.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Менеджмент міжнародної торгівлі”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Менеджмент міжнародної торгівлі”	5
Питання для самоконтролю студентів	8
Теми контрольних робіт	11
Список рекомендованої літератури	12

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
Л. С. Тоболіч
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1185

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП